

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ... 16 kor.
 Negyedévre ... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre ... 20 kor.
 Negyedévre ... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ... 24 kor.
 Negyedévre ... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 3.

Farizeusok, kémek.

A gall szellem élessége sok mindennek meglátja olyan oldalát, amelyet mások nem vettek észre. Francia szellem vette észre, hogy az emberi nyelv nem a gondolatok közlésére, hanem azok eltakarására szolgál. A francia szellem mutatja meg azt is, hogy a szabadságharcok álarczú felragasztott liberálisizmus nem a szabadságot, hanem a legkorrumpáltabb zsarnokságot takarja.

Valahányszor a francziák nemesebbjei fölemelték a szabadság tiszta lobogóját, mindig odasereglettek a szabadságharcok fekete hollói s vérbe és árnyba borították azt a dicső jelvényt.

Az 1789-iki nemesen gondolkozó nemzetgyűlés átadja helyét a rémuralom gyilkosainak 1848-ban Cavaignac csak polgárvér ontásával menthette meg a szabadságot hasonló sorstól — 3 évre. 1871-ben a nemzeti önvédelem csatáit a gyász mellett a szegény színébe vonja a commune vallásirtó örjngése. Azóta pedig az újjászületés életbevágó nagy feladatát egy teszi lehetetlenné: a szabadságharc kormány közönséges irtó háboruja a lelkiismeret szabadsága ellen s még közönségesebb spiczli-rendszere.

Sok kormány váltakozott a francziák földjén 34 év óta, de a szellem nem változott. És azóta felváltotta új nemzedék a régit, de francziák sültyedése nem vál-

tozott. Ki nem látja a kézzelfogható, siámi-iker-viszonyt a szabadságharcos malom és a szellemileg lánczra vert nemzet sültyedése közt?

Az évek óta folyó harc az egyház szolgálai s gyenge ap czák ellen: méltó ez egy nagy nemzethez, mely ennek az egyháznak oly sokat köszön?

Elszász-Lotharingia éppen a napokban önértelenen kívánta, hogy német szövetséges államnak nyilvánítsák. Ezzel nyíltan németnek, még pedig hűséges németnek vallotta magát három millió ember, a kiket a revanche hívei francziáknak tartottak. Három millióval kevesebb franczia, ennyi elveszett utódaiban is örökre.

A születések és házasságkötések arányszáma sehol sem kisebb, a válóperek száma sehol sem nagyobb, mint Franciaországban. Más nemzetek milliókkal szaporodnak, a francziák ugyanannyival lemaradnak s már a katonaságot is alig tudják kellő létszámban tartani.

Milliók veszték el Elszász-Lotharingiában, milliók vesznek el az anyaországban — s akkor a szabadságharcos kormány kiűz még néhány ezer munkás, jámbor polgárt, önfeláldozó honleányt. Hadd legyen annyival is kevesebb franczia s gyöngüljön a haza, az édes anya.

Mily dicső, nemes feladat volna egy hanyatlásnak indult nagy nemzetet életre rázni, korán beállott őszét ismét tavaszra fordítani! S mily szánalmas és megvetést érdemlő szerep, mikor őszszel a még nyíló virágokat is utszélre hajlítják s barbár

módra kipusztítják az itt maradt néhány fecskét, melyek még biznak a tavaszban!

Bizony a vallásosság hívei az utolsó fecskék, kik még nem akarják hinni, hogy a francia glóriának vége, a Nagy Oriens éjszakát borított reá.

Ebben a nagy éjszakában nem pisálkol más, csak a kémek tolvajmécse.

A szabadságharcos félf, mint minden bűnös. Félelmében megakarja félemlíteni az egész nemzetet s ma a szabad francia nemzet jobban nyög a kémek serege alatt, mint egy Sue-féle rémregény.

Ha okmányok nem volnának rá, nem hinnék azt a gyáva kémrendszert valószínűnek, amelyet most a Figaro leleplez. Ime, ilyen katonai tulajdonságok alapján haladnak vagy maradnak el a francia hadsereg tisztjei:

Bonnan őrnagy Bonszéresben. Politikai pártállás szerint klerikális. *Családjával együtt áldozni szokott. Alantos tisztjei és állisztjei templomba járnak.* Gyermekai nem az állami, hanem a felekezeti iskolába járnak. *Felcséje eljár az apáczai-iskolába vizsgákat hallgatni.* (?)

Blanche ezredes. *Gyanus Fia a jessuiták rue des postes-i iskolájába jár.*

De la Garde hadnagy: 3. sz. vadászrezend, jessuitáknál tanult. Klerikális és monarchista. Elölép. (nem ajánlható.)

A Figaro leleplezései nyomán nagy a felháborodás Franciaországban. Kezdek érteni, miért lehetséges a vezérkarban annyi botrány és árulás, mint másutt sehol? Ilja, ha nem kell katolikus tiszt, kapnak oda kevésbbé hithűt is, de az

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Szomszédok.

— Párbeszéd. —

Itt: Mary O'Burrow.

(A vonat «Waterloo Station»-ról Suburbia felé igyekszik. Az első osztályban csinos fiatal hölgy ül. Az utolsó pillanatban egy második jól öltözött ifjú nő száll be a kocsiba. Egy pillanatra kémmelődve néznek végig egymásra.)
 Numero 1. (Félre.) Ez is bevisárolni volt, mint én. Elég csinos asszony, s mily szép kalapja van! Biztosan Newe & Olde-től való. A haját azonban nem szépen viseli.

Numero 2. (Félre.) Szép nő lenne, ha nem viselné azt az óriási frutrut. A zsinórozás igen ügyesen van felvarrva ruhájára. Ezt meg kell jegyezmem. Elöl három sujtás, oldalt simán le a derékra s hátul czikecakkot képez. Vajon hozzá tettem azt a csomagot? Pedig a Cissy keztyűi vannak bennel! (Széjjel néz, s a másik asszony lába előtt, a földön, megtalálja. Mindketten egyszerre hajolnak le érte s fejük összeütődik.)

Nr. 2. (Visszaül helyére s nevet.) Mily ügyetlen voltam! Remélem, nem ütöttem meg nagyon?

Nr. 1. (Udvariasan.) Köszönöm kérdését; a hiba az én részemen volt.

Nr. 2. (Kezével helyreigazítja kalapját.)

Ezek a nagy kalapok oly alkalmatlanok. (Örömmel látja, hogy a másik figyelmesen nézi kalapját.)

Nr. 1. (Kissé irigykedve.) Igen nagyon szépek, akarom mondani alkalmatlanok. (Mindketten kinéznek az az ablakon.)

Nr. 1. (Közlekenyen.) Ez a legjobb vonat Suburbia felé; nem találja?

Nr. 2. Pompás! Szerencsére én csak addig megyek.

Nr. 1. (Kíváncsi érdeklődéssel.) Igazán? Kegyed ott lakik? Én is.

Nr. 2. Mi csak nemrég költöztünk oda, s szeretném is a helyet, ha...

Nr. 1. Mi már öt éve lakunk ott, s nekem nem is volt eddig semmi kifogásom a hely ellen (Megbotránkozva), de mostanában...

Nr. 2. Igazán? De hát mi az, ami...

Nr. 1. Nem találja kérem, hogy a háztulajdonosoknak vigyáznok kellene arra, hogy a régi lakókat az újak ne háborgassák?

Nr. 2. (Aki, mint új lakó, inkább a magához hasonlóknak fogja pártját.) Oh, az új lakókat is sokat szekirozzák! Például nekem a világ legkellemetlenebb szomszédasága jutott osztályrészül.

Nr. 1. (Résztevően.) Borzasztó.

Nr. 2. Kíváncsi vagyok, ketűnk közül melyiknek van nagyobb kellemetlensége szom-

szédaival? Szeretném tanácsát kikérni, hogy miképpen...

Nr. 1. (Szolgálatkészen.) Nagyon örülnek, ha valamiben segítségére lehetnék.

Nr. 2. Képzélje csak! Ezek az emberek visszavarázsolják a történelemnek legszomorubb részét... Ők... Ők valakit kineznek a pin-czében, miként az inkvizitorok...

Nr. 1. (Ijedten.) Jóságos ég! A huszadik században! Lehetséges-e? Kit kineznek ott?

Nr. 2. (Fejét rázva.) Azt nem tudom megmondani, de annyit mondhatok, hogy minden este 10 óra felé kétségbeesett vonításhoz hasonló, földöntúli hangok szűrődnek át hozzánk abból a lakásból. Sokáig nem fogom kiállani. Már betegje vagyunk valamennyien.

Nr. 1. (Résztevően.) Borzasztó! (Kíváncsian.) És milyen nő a szomszédja?

Nr. 2. (Megvetőleg.) Oh, én igazán nem tudom. Még soh'se láttam közelebből, de (gondolkodva) annyit tudok, hogy ha kimegy, óriási kalapot visel.

Nr. 1. Az én szomszédaim pedig, — képzélje csak! — tulipiros ablakredőnyöket csináltattak! Már jókor reggel ez ötlük az ember szemébe s egész napra elrontja a kedvét. És még az uram azt meri mondani, hogy ez nem csunya! Talán mert tetszik neki a szomszédasszony is!... Na, én nekem nincs valami borzasztóbb a színes redőnyöknel!

Nr. 2. (Kissé hidegen.) Igazán? Meg kell

kevésbé lesz hű hazájához is. Kevésbé katolikus, kevésbé hazafi.

Igy van ez végig, a polgárok közt épp úgy, mint a katonáknál. Egy angol író, *Bodley* már évekkor ezelőtt megírta, hogy a francia államhivatalnoknak nem szabad hitét megvallania, sőt jaj neki, ha bármelyik hozzátartozója vallásosságnak csak gyanújába keveredik. Egy árulóért megmozdul a páholy, egy ima a templomban egy családot tehet tönkre.

Bodley vette észre azt is, hogy francia köztársasági elnök még soha katolikus templomba nem ment el. A nagy felvilágosodás azonban nem tartja vissza attól, hogy a csár, a zsarnok csár születésnapján el ne menjen misére az orosz templomba.

Farizeusi szabadelvűség biz ez.

Főnt farizeusok, lent kémek: ime, ez a hivatalos Franciaország képe. Csoda-e, hogyha sülyedés az eredmény anyagi, hatalmi és szellemi téren egyaránt?

Egyben igazuk van a farizeusoknak: mikor félnek Krisztustól. Így cselekedtek elődeik is. Mert a mint régen, úgy ma is csak addig tarthat uralmuk, valámig tüni és korbácsos ki nem veri őket — Krisztus.

Dr. K. A.

A regnikolaris bizottság ülése.

A magyar regnikolaris bizottság tegnap délelőtt Hegedüs Sándor elnöklésével ülést tartott, melyen a leköszönt Falk Miksa helyébe előadóvá Hegedüs Sándort választották meg. Az új előadó nyomban a bizottság elé terjesztette jelentését, melyet észrevétel nélkül hitelesítettek. A jelentést a hétfői ülésen terjesztik a ház elé.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 3.

Végig feketéllenek a padok. A pártok behívó levelei nem maradtak hatás nélkül:

vallanom, hogy már néhány igen csinos vörös ablakfüggönnyt láttam életemben. Én meg azt gyűlölöm, ha valaki a virágserepei körül színes papírost göngyöl — s az én új szomszédnóm igen kultiválja a művészetnek ezt az ágát!

Nr. 1. (Tartózkodóan) Valóban? Nos, én meg azt találom, hogy egy kis jó izléssel színes papírossal egész jó hatásokat lehet elérni. De persze, ez egyéni dolog, nemde?

Nr. 1. Természetesen.
(Pár pillanatig csönd.)

Nr. 2. (Visszatérve lányaihoz.) A lányom is úgy fél azoktól a tulvilági jajgatásoktól! Nem tud elaludni. Persze a dada mindentéle rémhírtóriával ijesztette — nem is sejtve, mennyire megközelíti a valóságot.

Nr. 1. Egy leánya van csak? Nekem is. Mily jó lenne, ha összebarátkoznának!

Nr. 2. (Kedvesen.) Ha meg engedi, majd én az enyémet elviszem kegyedhez. Bizony egy kicsit el van kényeztetve, csak a mult nap mig otthon hagytuk, sötétkékre festette a vörös ablakredőnyeinket! Persze rögtön ujat kellett venni helyettük.

Nr. 1. (Valami kellemetlen sejtélem kél benne. Félre.) Nem lehet, hogy ők lennének! (Fenn.) Remélem, asszonyom, mielőbb felkeres. Még alig ismerünk valakit, s mindig mondom a férjemnek, hogy az a zenebona, amit esténként czelejával véghez visz, elég ahhoz, hogy bárkit is elüldözzön a házból. Ennek folytán szegény ember lemegy a pinczébe játszani, mikor gyakorol, hogy ne hallják.

régen nem látott, zsiros, kövér vidéki honatyák rukkoltak be a nagy harcra.

A folyosón némely lapnak ama híréből beszélgetnek, hogy Tisza visszavonja a revíziós indítványát. Természetes, hogy mikor a miniszterelnök megjelent, a miniszteri szobák háttéréből, a jobboldali folyosón, röktön körülveték hívei.

— Igaz-e kegyelmes uram, hogy visszavonod az indítványodat?

— Annyira nem igaz, hogy röktön bejelentem az elnöknek, hogy tüzze ki holnapra az indokolását.

A szenzáció tehát elpárolgott és helyét ismét elfoglalta a kombinálás, sugás-bugás. Mi lesz holnap, ha Tisza elmondja az indokolást? Polónyi tüzel még a mellett, hogy röktön meg kell kezdeni az obstrukciót, de ezt már letűjták. Kétségtelen, hogy a miniszterelnököt meghallgatják.

A középső folyosón Bartha Ödön lansziroz egy új ideát.

— Pártközi konferenciát kell kiküldeni. 10 ellenzéki és 10 szabadelvű párti képviselőből a revízió dolgában!

Az emberek összenéznek. Magától mondja ezt Bartha, vagy talán van valami a háttérben?

És folyik tovább a találgatás és mindenki várja a ma esti és a holnapi nap izgalmát.

A folyosók zsufoltak s most már igazán nem folyik egyébről szó, mint a legközelebbi napok várható eseményeiről. Itt van gróf Apponyi Albert is, akit folyton nagy szeretettel környez, amerre megy a pártja. A függetlenségi párt Kossuth Ferencz határozati javaslatát írja alá, amelyet az elnök a német kereskedelmi szerződések dolgában akar beterjeszteni.

A hangulat nagyon izgatott, s türelmetlenül hallgatják az ülést elején a Rábaszabályozás vitájában felhangzó beszédeket. Pedig egész csomó akad ezekből ma is.

Az ülést Perczel háromnegyed 11 órakor nyitotta meg.

Az ülést megnyitása után az elnök előterjesztette az irományokat s a házszabályok értelmében felolvastatja a választ váró interpel-

Nr. 2 (Félre.) Lehetetlen! Ő lenne az? (Fenn.) Lesz szíves egy kártyát adni nekem? (Észlalt kikeres egyet a sajátjaiból is.)

Nr. 1. Szívesen.

(Mindketten egyszerre nyujtják egymás felé.)

Nr. 2. (olvassa) Mrs. Alphonzo Charlemagne Brown.

Nr. 1. Nelson Villas.

Nr. 1. (olvassa) Mrs. Shedred Josephus Smith.

Nr. 2. Nelson Villas.

(Borzalmas szünet.) Azután mindketten felállanak s barátságosan kezét fognak.

Mindketten. Hiszen akkor szomszédok vagyunk! Ez pompás dolog.

Nr. 2. (Nevetve.) De én még mindig vörös függönyöket tartok.

Nr. 1. (Elgondolkodva) És a földalatti jajgatások egyre folytatódnak.

Nr. 2. (Mosolyogva) Tudja-e kedves Josephus Smith asszony, hogy mikor megláttam mindjárt oly ismerősnek tettszett előttem a — kalapja?

Nr. 1. Mily furesa véletlen! S én Waterio elhagyása óta folyton azon törtem fejem, hogy hol láttam már ezt a szoknyaszabást?

(Összemosolyognak s a vonat berobog az állomásra.)

Portás (Odakünn.) Suburbia! Suburbia!

(A két asszony folytonos beszélgetés között kiszáll a kocsiból.)

lációkat. Majd javasolja, hogy gróf Tisza István házszabályrevízió indítványát a holnapi ülés napirendjére tűzzék ki. (Nagy zaj.)

Vissza szivások.

Bolgár Ferencz: Személyes kérdésben kijelenti, hogy csak a lapok közleménye alapján imputálta Thaly Kálmánnak ezt a kijelentést, hogy nagybirtokosokat vádolt meg a Rábaszabályozásban való nyereszkesedésben. Különben is a függetlenségi pártnak van legkevesebb joga szótól inkonzekvenziával vádolni és hivatkozni arra, hogy szóló ellenzéki korábban miért mondott mást, mint amit most beszél, mert éppen a függetlenségi párt az, mely megváltoztatja a nézetét, amit az a tény is bizonyít, hogy egyszer elfogadja a Rábaszabályozásról szóló törvényjavaslatot, a következő napon pedig visszautasítja.

Kossuth Ferencz: Személyes kérdésben magyarázatot ad a párt állásfoglalása változtatása dolgában, amelylyel is csak azt bizonyította a párt, hogy meghajlik az érvek előtt. Tiltakozik azon állítás ellen, mintha a Független Magyarország a párt hivatalos organuma volna.

A lap főszerkesztője még csak nem is tagja a pártnak. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Batthyányi Tivadar: Félreértett szavainak helyreigazítása címén kijelenti, hogy pénteki felszólalásában korántsem a Fertő-tavi nagybirtokosságot vádolta meg, mert hisz azok éppen a szabályozás ellen foglaltak állást Szóló csupán annyit mondott, hogy aki a multban hibát követett el, az viselje az újabb költségeket is, de az nem a nagybirtokosságra vonatkozik, hanem magára az államra.

A miniszter magyaráz.

Tallán Béla: Az állam teljes támogatása 3 millió 900.000 korona. Ezzel ellentétbe jön az előadóval, aki ennél többet számított, de ő egész rigórozusan akar számítani. A Rábaszabályozás nem áll olyan rosszul, mint a szónokok mondották. Ha a törvényjavaslatot elfogadják, akkor még mindig jobb helyzete van, mint a legtöbb Tisza és Dunaszabályozási társulatnak. A mai helyzetnél pedig mindenestre jobb lesz az állapot. Azt mondják, hogy a közönség nincs megelégedve a javaslattal. Sopron vármegye közönsége közgyűlésén, melyen az érdekeltek jelen voltak, egyhangulag köszönettel fogadta a javaslatot. Azt mondani tehát, hogy a közönség azzal megelégedve nincs, nem lehet. Kijelenti, hogy a társulat autonómiaja csonkítását nem tartja helyesnek és szükségesnek. Biztosítja a Házat, hogy nem korteszempontból terjesztik be a javaslatot. Batthyányi kifogásolja, hogy a kormánybiztos és a tervezet ráoktrojálták 1885-ben.

Azt most sem lehet mondani, hogy a javaslat első szakaszában foglaltakat ráakarják oktrojálni a társulatra. Foglalkozik Batthyányi és Rakovszky beszédeivel és védekezik a vád ellen, mintha most új és új terhekkel akarnák terhelni a társulatot. Statisztikai adatokat sorol fel az egyes szabályozási társulatok befektetési tőkéről és kimutatja, hogy ez mindenütt nagyobb, — mint a Rábaszabályozásnál.

A kormánynak csak a méltányosságot, de a más társulatokkal szemben a valóságos megterhelést is szem előtt kellett tartania. Védekezik az ellen, hogy az állam az 1885-iki kölcsönnél nyereszkeskedni akart. Batthyányi kevések tartja a társulatnak adandó összeget. Ezzel szemben kijelenti, hogy még társulat ilyen nagy segélyt nem kapott.

A Fertő-kérdésben nehéz a helyzet, hiszen még az ellenzéki szónokok is ellentétes nézetet vannak, véleménye, hogy a tervet most nincs joga kibocsátani a társulat kötelékéből. A miniszter reflektál még az egyes szónokok beszédére, kéri a Házat, hogy a határozati javaslatot ne fogadja el.

Heltai Ferencz előadó ajánlja a törvényjavaslat megszavazását és kéri a Házat, hogy fogadja el a benyújtott határozati javaslatot.

Rakovszky István: A Rábaszabályozás iga-

zán »szabadelvű« instituczió, mert olyan halatlan botrányok történnék itt, melyekre eddig még egy vizrendező társaságnál sem volt példa. Itt nagy visszaélések történtek, amelyeket korrigálni kell. Nem fogadja el a javaslatot, újból ajánlja határozati javaslatát elfogadni.

Utána gróf Batthyány Tivadar szolt a határozati javaslat mellett.

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, amelyen a jelentéseket hallgatták meg s néhány adóügyet intéztek el.

A főispán távollétében Rimpler Károly polgármester elnökölt.

Jelenvoltak: Bordé Ferencz főjegyző, Ptuhl Ágoston kir. pénzügyigazgató helyettes, Várady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Baróthy Ákos v. főorvos, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Dús László v. főügyész, Rádl Ödön, dr. Póványi Géza, Mezey Mihály, Mihelly Adolf, dr. Berkovits Ferencz, Szokoly Tamás, dr. Konrád Márk, dr. Istvánffy István jegyző.

Az ülés megnyitása után a polgármester havi jelentését olvasták fel, melynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot október hónapban a szeptemberihez viszonyítva, rosszabbodott, mert a halálozások ott haladtak felül a születéseket és mert a vörheny betegülések szaporodtak. Vörheny megbetegülés 60 fordult elő, 2 halálozással, ami igazolja a betegség igen kedvező, enyhe lefolyását s tekintve, hogy az iskolákba járó tanulók között a megbetegülések csak szórányosan mutatkoztak, az iskolák bezáratására nem volt szükség — kivéve az izraelita hitközség elemi iskoláját, ahol október hó elején 7 megbetegülés történt s emiatt ez az iskola november hó 8. napjáig bezáratott. Ronszoló toroktű 20 esetben, 3 halálozással; hási hagymáz 25 esetben, 3 halálozással fordult elő, mely számból 2 a biharmegyei köz-kórházban ápolt a vidékről behozott betegekre esik.

A Szent László városi járvány-kórházban októberben 33 gyógykezelést.

Született 66 fiú, 65 leány, összesen 131 gyermek.

Elhalt 76 férfi, 60 nő, összesen 136 egyén, apadás 5.

Öt éven aluli gyermek 56 halt el. Szegény beteg 505 gyógykezelést az országos betegápolási alap terhére.

Az állategészségügy — egy veszettségi esetet leszámítva — jónak mondható.

A közbiztonsági állapot októberben kielégítő volt, mert habár a lopási esetek száma, az előző hónapokéhoz viszonyítva, emelkedést mutat, ez nem annyira a közbiztonsági állapot rosszabbodását, mint inkább a téli hónapok beálltát jelenti és a jelenleg uralkodó drágaság s az ennek folytán fokozott mérvben szinylődő szegénység teszi érthetővé.

A közbiztonsági állapotra zavarólag hatott az október 26-án a Wolfi-korcsma mellett történt rablójelkosság.

Dicsérettel emelem ki, hogy a rendőrség által azonnal megejtett nyomozás oly sikeres volt, hogy a gyilkosokat a véres tett elkövetése után 48 órával már a vizsgáló bírónak átszolgáltathatta.

Lopás 71, súlyos testi sértés 16, sikkasztás 11, csalás 2 és tiltott szerencsejáték 1 esetben fordult elő.

Letartóztatva volt 108 egyén, akik közül az illetékes bírósághoz átkísírtetett 17, eltolonczoltatott 91.

Kihágási feljelentés 188 esetben történt.

Egy öngyilkosság történt.

A közadók október havi bevételi eredménye jónak mondható, amennyiben 29,752 kor.

80 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a mult év megfelelő időszakában.

Befolyt:

kincstári adóban 41602 K 15 fill., kamatban 1312 K 56 fill;

betegápolási pótdobban 1612 K 16 fill., kamatban 8 K 65 fill;

hadmentességi díjakban 673 K 43 fill., kamatban 31 K 38 fill.

iparkamarai illeték 424 K 78 fill.;

házasági adóban 59 K 74 fill.;

gazdasági munkás és cselédpénztár 63 K 60 fill.,

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottattak át.

Városi adóban 13892 K 19 fill.;

vizdíjban 5226 K 96 fill.;

törvényhatósági utadó 2927 K 16 fill., kamatban 9 K 70 fill. folyt be.

A behajtás a többi adónemekkel együtt folyamatban van.

A jelentést tudomásul vették.

A közigazgatási bizottság feliratot intézett a kultuszminiszterhez, amelyben kérte, hogy helyezze hatályon kívül az elemi iskolákra kiadott Utasítás 9. §-ának azon rendelkezését, miszerint az iskolaszéki üléseken csak az esetben tárgyalhatják a kintüztött ügyeket, ha a választott tagok kétharmadrésze van jelen, kivétel legyen azonban a községi iskolaszék zárszámadása és költségvetése.

A miniszter leiratot intézett a közigazgatási bizottsághoz, amelyben a kérelmek helyt ad, azonban kiköti, hogy a zárszámadások és költségvetés tárgyalásain kívül még a választásokra nézve megkívánja a választott tagok kétharmadának jelenlétét.

A miniszter leiratát tudomásul vették.

Kelepecz Dezső helyettes anyakönyvvezető kérvényt intézett a belügyminiszterhez, amelyben évi 500 korona tiszteletdíját 1000 koronára kéri felemelni.

Tekintve, hogy a közigazgatási bizottság már ezelőtt ezelőtt ajánlotta a miniszternek Kelepecz Dezső h. anyakönyvvezető tiszteletdíjának felemelését, az ez iránti kérelmet ezuttal is pártolólággal terjeszti fel a miniszterhez.

Néhány apróbb adóügy elintézése után 4 órakor az ülés véget ért.

A keletázsiai háború.

Hogy a balti flotta ügye simán lesz elintézve, az bizonyos. A világ érdeklődése immár el is fordult tőle. A figyelem közép-pontja ismét Port-Arthur lett, amelyet a japánok uralkodójuk nevenapjára szeretnének bevenni. A mikádó nevenapja november hó 3-án van. Mivel pedig a port-arthuri órák éppen 12 órával járnak elébb, mint a mieink, nem lehetetlen hogy Port-Arthur azóta elesett s az összes erődökön a szél japán lobogót lobogtat.

A mandzsuriai harcztéren mindkét haderő erősítgeti magát, hogy mentől több csapattal mehessen a rettentő tűzbe, amely most bizonyára a Sahó partján fogja szedni áldozatait.

Az újabb hírek a következők:

Port-Arthur ostroma.

Tokió, nov. 3. Tegnap megkezdődött Port-Arthur ellen a concentricus támadás, amelynek rettenetes hatása volt az orosz erődökre. Három földalatti akna időelött robbant fel és semmi kárt nem tettek a japánokban akik lépésről lépésre nyomulnak előre. Az erődökből ismét vehemensen folyik a tüzelés, ami arra vall, hogy az oroszok eddig csak kimélték lövészerüket. Az első számú erőd, mely három kilométernyire van a Farkas dombtól, kitiizte a fehér lobogót: de mikor a japánok bevonultak, ismét ellentállást fejtettek ki. Rettenetes harc u an a japánok mindnyájukat megölték. A város láng-tenger. A templom mint egy óriási kazal, ég, a torony romokban hever. Azt hiszik, hogy a japánok a földalatti folyosón ma a városba jutnak.

A megszökött hajóraj.

Giblártár, november 3. Azt hiszik, hogy Rosdesztvenszki tengernagy hajóhadával holnap reggel Tangerbe utazik. Az »Illustrious« nevű angol csatahajó holnap a terpáni vizekre indul, a hol egy hétig marad és lövészi gyakorlatokat végez.

A császár nem utazik.

Pétervár, nov. 3. A császár csugujevi utja elmaradt és az uralkodó 7-én Lobicsba és 9-én Dünaburgba utazik.

A hulli eset vizsgálata.

Páris, nov. 3. A Matinnak jelentik Pétervárról, hogy Kasanopov ezredes, kit Oroszország a nemztközi vizsgáló-bizottság tagjává jelöl ki, Párisba utazott, hol a bizottság ülésezni fog. A balti hajóhad több tisztje, kik mult éjjel Madridból ideérkeztek, ma délután Pétervárra utaztak.

Orosz tussolás.

Pétervár, nov. 3. Az orosz távirati ügynökség a tartalékosok zavargásaira vonatkozólag a külföldön elterjedt és nagy mértékben túlzott híresztelésekkel szemben kijelenti, hogy nem történt összeütközés tiszték és tartalékosok között. Mivelhogy a behívási pontokon a pálinkásboltokat hivatalosan bezárták, a tartalékosok a zsidóknál szerezték be szeszitalokat és az árak magassága miatt rombolták le azoknak boltjait. A zsidók ellen való elkeseredettséget az is okozta, hogy közülük sokan megszöktek a katonasor elől, minek következtében a keresztények voltak kénytelenek helyükbe lépni. Nem igaz az híresztelés, hogy a zsidó katonaszökevények rokonait szigoruan megbüntették vagy hogy Szibériába küldték volna.

Jó lesz a csatornázás?

(1) Városunknak van egy sajnálatraméltó specialitása. Mikor valami nagyobbszabású dolgot, mondjuk egy középületet vagy akármit létesítünk, a mely évtizedekre kell, hogy fennmaradjon, akkor vesszük észre, mikor már készen van, hogy egy kicsit szűk, egy kicsit kicsi, egy kicsit keskeny, egy kicsit kényelmetlen, szóval, hogy alaposan el van fuserálva.

Abból jut ez most eszembe, hogy látom a felturt főutczát, nézem a csatorna csövek lefektetését és hallom már előre a különféle megjegyzéseket, illetve jóslásokat, hogy a csatornázás is méltó társa lesz a többi városi intézményeknek vagyis el lesz fuserálva.

Nem vagyok mérnök ember, csak mint laikus szólok a dologhoz, abban az értelemben, amihez a tapasztalat és adott esetek folytán már nem kívántatik műszaki tudás. Igaz, hogy egyesek tudni vélik azt is, hogy a csatornák oly mélyen vannak lefektetve, miszerint nem hogy kifolyjon belőle a szennyvíz a Körösbe, de sőt áradás esetén a Körös vize fog behatolni a csatornába. Ezt nem állítom addig, míg meg nem győződöm a valódiságáról, mint ahogy meggyőződtem arról, hogy a csatornák az előjelekből itélve szűkek és fölötte kényelmetlenek lesznek.

Mielőtt az általános csatornázást megkezdték volna, éppen olyan czeмент-gyurma csövekből, mint amelyből a mostani csatorna csöveket készítik, készítettek csatornát az újonnan épült elme kórházból, mely a Kórház, Lukács György-utczán és a Réten át vezet le az ott összegyűlt szennyvizet a Körösbe.

Volt alkalmam gyakran megfigyelni, hogy utcatisztító embernek, hosszú, olyan forma merítő kanalakkal, mint a milyennel a kőművesek meritik a meszet, a csatornanyílásoknál megállva, ezekkel a kanalakkal lenyulnak és merik ki a csatornában feltorlódtott piszkot és szemetet, hogy a víz nyugodtan lefolyhasson. És teszik ezt mindig akkor, midőn az utczei folyókákról a víz nem tud eltűnni, mert nem tud a csatornába, az ott feltorlódtott szemét miatt lefolyni. Azért volna ez talán, mert elég tág és bő a csatorna?

De láttam még ennél különb dolgokat is,

Egy kisebb kaliberű felhőszakadásszerű zápor alkalmával a csatorna nem volt képes azt a nagymennyiségű esővizet tömeget befogadni, mire a piszkos, zavaros víz, a csatornából annak nyílásán felhatolva, előntötte az utat, úgy hogy a nyílásból, mint valami forrásból ömlött ki a víz.

Mindenesetre csatorna tisztításra beválik ez a mód, de tekintve, hogy a rohanó víz felhossa a csatornának látásra nem kívánt tartalmát is, a víz pedig oly nagy mennyiségben önti el az utcát, hogy nem csak a gyalog, de a kocsis közlekedést is képes megakadályozni, semmiféleképen nem kívánatos sem köztisztasági, sem közegészségügyi tekintetből. Ez is azért volna talán, mert elég tág és bő a csatorna?

Olyan valaminek képzelem a csatornát, mely képes legyen mindent magába fogadni, de úgy, hogy többet ne legyünk kénytelenek azt, ami benne van, visszontláni. Már most, ha az a próbaszámba menő csatornázás, mely a főt említett utcákon végig vonul, ilyen nyílt és őszintének mutatja magát, ellehetünk készülni, hogy az általános csatornázás után — miután ez is hasonló módon és minőségűből készül — szintén lesz ilyen kevésbé kívánatos látványokban részünk.

Leadtuk a fenti cikket, mint a közönség köréből megnyilatkozó aggodalmat. Megjegyezzük azonban, hogy irányadó helyen azt a felvilágosítást nyertük, miszerint pontos számítások alapján lett a fő-utcai szennyvíz csatorna mérete megállapítva. A Fő-utcán most építés alatt álló csatorna ugyanis csak a házakból kikerülő fekálikák és szennyvizek levezetésére szolgál s ebbe nem folyik az eső és más víz. Vagyis kettős csatornarendszer lesz a Fő-utcán s a városban is keresztülvive. A most épülő szennyvíz csatorna teljesen képes a fekálikákat és ennek vizét levezetni, de ennek nem lesznek nyílásai sem az udvarokban, sem az utcán.

Az eső és más csapadék, valamint fürdő stb. vizet másik csatorna szemekkel bíró cső, illetve csatornaüreg vezeti le. Ennek természetesen olyan bőnek kell lenni, hogy a zápor vizét is elvezethesse a Körösbe, Páris patakba és a Peczébe. Mivel a főmérnök arról győződött meg, hogy a Fő-utcán levő régi csatorna erre a célra megfelelő bő s elég jó állapotban van, ezek helyett legalább jó ideig nem építenek újakat, csak a csatorna fenekét vonják be vékony betonréteggel. A most épülő csatorna nagyon természetesen nem volna elég bő az esővizet levezetésére.

UJDONSÁGOK.

* **Katonai barakkok építése.** A város lakosságának sok kellemetlensége van a katonák beszállásával. Most már nem csak a hadgyakorlatokra behívott vagy átvonuló csapatokat, hanem a nyolcz heti kiképzésre behívott póttartalékosokat a polgárság nyakába szövik több-kevesebb időre. Ez ellen hiába irt fel a városi tanács a honvédelmi miniszterhez. Ugy látszik azonban, hogy a katonai hatóságok is érzik ennek az eljárásnak és törvénymagyarázatnak az igazságtalanságát s kezdenek megbarátkozni azzal az eszmével, hogy megfelelő barakkok építése által elkerülhessék a polgárok megterhelését, — különösen mikor Nagyvárad városa milliókat áldozott már kaszárnyákra s e tekintetben elment a legvégső határig. A katonai hatóság hajlandónak mutatkozik bele, memmi a katonai barakkok építésének tárgyalásába, s felajánlotta ellenszolgáltatásul a honvédkinestár tulajdonában levő fő-utcai Markovits-féle házat. A város számítása azonban ezt nem találja megfelelőnek. A városi tanács azonban nem hagyja elaludni az ügyet. A tura-

tot intézett a nagyvárad 17. hadosztály parancsnokságához, amelyben kijelenti, hogy hajlandó a katonaság elhelyezésére szükséges barakkok felépítése iránt tárgyalásokba bocsátkozni, ha a parancsnokság kinyilatkoztatja, hogy a barakkok építésébe befektetett összeg 6 %-át megfizeti évenként. Ez olyan feltétel amelybe belemehet a katonaság, ha őszintén óhajtja a barakkokat.

* **A vízvezetéki telep kibővítése.** Csak nemrégben fejezték be a nagyvárad vízvezetéki hálózat kibővítését a város összes utcáira. Ezáltal most már minden háztulajdonosnak meg van adva az alkalom, hogy házába a vízvezeték bevezethesse. Már ez magában óriási vízfogyasztási különbözetet jelent, mert eddig a város egyharmad részén nem volt cső lefektetés. De ezenkívül is a város fejlődésével mindjobban emelkedik a vízfogyasztás. A jelenlegi vízvezetéki telep pedig már alig tud vesztély nélkül nagyobb vízmennyiséget szolgáltatni. Nehogy nagyobb veszedelem vagy vízhiány következzen be, sürgősen szükséges a víztelepet kibővíteni. Erre a célra a legalkalmasabb a mostani teleptől keletre fekvő félsziget, amelyet meg kell vásárolni erre a célra. Előzetesen azonban kémfúrások szükségesek, hogy meggyőződjünk a telep vízbőségéről. A városi tanács feliratban kérte a földművelésügyi minisztert, hogy a talajkutató fúrásokra megfelelő szakembert bocsásson a város rendelkezésére. A miniszter már értesítette a várost, hogy egy fúró mestert leküld Nagyváradra, akinek utiköltsége, napidíja azonban a várost terhelik.

* **A miniszterelnök és a biharmegyei jegyzők.** Biharmegye jegyzői és körjegyzői karának egyesülete Nagyváradon közgyűlést tartott, amelyen Tisza István miniszterelnököt nagy lelkesedéssel egyhangulag dísztaggá választották. Az erről szóló oklevelet ma pénteken, november 4-én nyújtja át egy küldöttség a miniszterelnöknek.

* **Az iskolaszék tárgyalásai a régi mederben.** Az elemi iskolákra vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kiadott Utasítás sok kellemetlenséget okozott a városok iskolaszékjeinél. Egyik alapos kifogás az volt az utasítás ellen, hogy nem tesz különbséget a falusi és városi iskolaszékek között, holott a városok iskolaszékjeinek tagjai magasabb szinten álló elemekből áll, rendszerint, mint egy-egy kis község iskolaszéke. Az ez irányban küldött felterjesztéseknek annyi eredménye lett, hogy megengedte a miniszter, hogy a vizsgálatokon az elnök kérdéseket is adhasson. Egy másik baj keletkezett továbbá az Utasítás 9. §-a nyomán; a mely megszabja, hogy az iskolaszék üléseire kitérített ügyeket csak az esetben tárgyalhatják, ha tekintet nélkül azokra, akik hivatalból tagjai az iskolaszéknek, a választott iskolaszéki tagok kétharmada van jelen az üléseken. Mióta az Utasítás életbe lépett, Nagyvárad város iskolaszéke még egyszer sem tarthatta meg a rendes időben ülést, mert a választott tagok nem voltak a megkívánt 20 nál jóval nagyobb számban jelen. Ez az anomalia kényszerítette Nagyvárad város közigazgatási bizottságát, hogy felírjon a kultuszminiszterhez s kérje, hogy csupán a zárszámadások és költségeloirányzat tárgyalásánál kívántassék meg a választott iskolaszéki tagok kétharmadának a jelenléte. A felterjesztésnek meg lett a kívánt eredménye, amennyiben a miniszter helyt ad a kérelemnek, de kiköti, hogy az iskolaszéki választásoknál, tehát a megalakulásnál és a

tanítók választásánál az Utasítás 9. §-ában megjelölt kétharmad többség jelen legyen. A miniszter ezen intézkedése által ismét visszanyeri az iskolaszék rendes működését, s nem kell egyik ülésről a másikra tolni a kitérített ügyeket. Ez annál fontosabb, mert igen sokszor sürgős ügyek kerültek felszínre, amelyek halasztást nem töltek s így az elnök volt kénytelen intézkedni belátása szerint.

* **A hadügyminiszter a tűzbiztonságról.** A nyári gyakori tüzesetek alkalmából fölmerült az az eszme, hogy üdvös dolog lenne, ha a katonaságot szolgálati ideje alatt a tűzoltóságban kiképeznék, hogy onnan kikerülve, haszonnal értékesíthetnék ezt a tudást a polgári életben. A hadügyminiszter, úgy látszik, megszüvelte az eszmet, mert mint értesülünk, rendeletet intézett a parancsnokságokhoz, a melyben figyelmezteti őket a tűzbiztonságra vonatkozó rendeletekre és szabályokra. Elrendeli, hogy a kinestári épületeket időnkint bizottságok vizsgálják meg. Ha a kinestári épületeket tűzveszélyes szomszédos magánépületek fenyegetnék, a polgári hatóságokat föl kell kérni a szükséges intézkedések megtételére. A legénységnek a tűzoltásban való kiképzését különösen a lelkére köti a hadügyminiszter a katonai állomásparancsnokságnak. Ott, ahol a viszonyok megkívánják, külön tűzoltó-osztályokat kell kiképezni.

* **Novemberi csillaghullás.** Tegnap számunkban már közöltük a nagyvárad helyőrséget érdeklő kinevezések és előléptetések egy részét. Folytatását a következőkben adjuk:

A 37. sz. József-gyalozezrednél II. oszt. százados: *Lübbe* Henrik főhadnagy.

Főhadnagygyá: *rét-szt-miklósi* des *Echerolles Krusper* István, *Bokross* János hadnagyok.

Hadnagygyá: *Kaiser* Hugó, *Deák* Dezső *Kozarev* Jakab hadapródtiszthelyettesek.

A 7. sz. Vilmos-huszárezrednél főhadnagygyá: *Worisek* Ernő, *Erdinger* Oszkár hadnagyok.

Hadnagygyá: *péchuifalusi Pichy* Gábor, *Sárdi* Tibor hadapródtiszthelyettesek.

A 19. sz. hadosztálytüzérezrednél II. oszt. százados: *Kuoblauch* Antal főhadnagy, áthelyezve a 35. sz. hadosztály-tüzérezredhez.

Főhadnagygyá: *Bumbala* Otmár és *Gilió* Rimoldi nobile della *Spada* Ervin hadnagyok, utóbbi a 24. sz. hadosztály-tüzérezredtől idehelyezve.

Hadnagygyá: *Lungocsa* János tartalékos hadapródtiszthelyettes.

Az orvosi tisztikarban törzsorvossá: a nagyvárad 17. gyaloghadosztály orvosfőnökévé való kinevezése mellett *Feldmann* Miklós I. oszt. ezredorvos a 37. sz. hadosztály tüzérezredben.

II. oszt. ezredorvossá: *Zuber* György a 7. sz. Vilmos-huszárezred és *Sura* József a 37. sz. József-gyalozezred főorvosa.

* **Inger Soliman Biharban.** Gróf *Plater* Mihály lengyel főúr, kinek Kurlandban (Oroszország) nagyterjedelmű birtokai vannak — az orosz zsarnokság zaklató hatalma elől egy olyan lakhelyet keresett Európában, a hol ismeretlenül, elrejtőzve élhet. Nagy Biharország déli részén túlfölös számban kínálkozik az ilyen hely. Ki is választott egy ilyen helyet gróf *Plater* és *Rimanóczy* ismert építész által Bihar megye *Kimpány* községében pompás kastélyt építtetett és azt fejedelmi fényben berendezte. Hosszu európai utazgatásai után rendszeren ide tért meg a gróf, hol távol országúttól, vasutttól, távirótól, itt a természet és emberi ügyesség által alkotott elrejtett tündérlakban élt — egyedül — család nélkül. Ismert lett a kastély vagy meguntá már a gróf — elég az hozzá, hogy a napokban eladásra került a birtok. A több száz ezer forintba került épületet, a hozzátartozó 300 hold erdő és 50 hold szántófölddel együtt 45 ezer forintért *Singer Salamon* vette meg. Egy kissé ismeretlenül hangzik a név, pedig benne Bihar megye egy érdekes birtokossal gazdagodott: mert az új tulajdonos: *Inger Soliman*.

* **Ujítás a középiskolákban.** A felsőbb tanhatóságok körében — mint értesülünk — a középiskolai tanerőkre nézve rendkívül fontos mozgalom indult meg. Arról van szó ugyanis, hogy a felsőbb tanhatóságok — a tanítóképzőkben szokásos mintára — az egyetemről kikerült fiatal tanárok részére *középiskolai gyakorlóiskolák* felállítását tervezik. A végzett bölcsészettanhalgatók, akik a tultermelés miatt különben nem igen tudnak nyomban valamely iskolánál elhelyezkedni, a tervezett iskolákban egy esztendőn keresztül kiválóbb és már gyakorlattal bíró középiskolai tanárok vezetésével alatt az oktatás módszerében nyerne kiképzést. A középiskolai gyakorló iskolák felállítását a tankerületi igazgatóságok székhelyein tervezik így tehát körülbelül 15 ilyen iskola lesz felállítva Magyarországon. A gyakorló iskolához a tanárokat nem az egyetemről, hanem a középiskolákból nevezik ki, a mi évi 800 korona fizetésemeléssel jár. A gyakorlati kiképzésben részesülő diplomás fiatal tanár pedig 1000 korona segélydíjat kap az államtól, és a gyakorló év eltelte után középiskolához nevezik ki.

* **A Nimródok öröme.** A vadász szezon beköszöntött. Nimródjaink napról-napra vérmes reményekkel keresik fel az erdők sűrűjét, a lankás erdőszéleket, hogy a legszebb és legritkább vadászsákmányra lessenek. Elérkezett a hosszucsőrű szalonka vonulás ideje. Mint halljuk, a Nagyváradi körül levő vadászterületeken már nagyobb számmal tanyáznak a vadászok vágyainak netovábbjait. Fácánt is találunk a vadászok bőven. Alig van nap, hogy a nagyváradi vadászok nem áldoznak a vadászszünetnek. — Holnap, szombaton a közeli Fácánosban lesz nagy vadászat, amelyre városunkból sokan hivatalosak.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra *ösv. Hubert Antalné, Bérczi János* újvárosi róm. kath. elemi fiúiskolai tanító anyósát, B. Hubert Paula közs. leányiskolai igazgató-tanítónő édesanyját. A Pável-utcai gyásház udvarán nagy közönség jelenlétében dr. *Vucskics Gyula* plébános szentelte be segédlettel a virágokkal borított koporsót, majd az újvárosi központi temetőbe ment a gyászmenet, hol az elhunyt földi maradványait átadták az enyészetnek. A temetésen a tanítók s tanítónők nagy számmal voltak jelen.

* **Érdekes fogadás.** Budapestről értesülünk; az osztálysorsjáték főelárúsitóinak nagyszabású reklamája folytán a közönség körében heves vita támadt, hogy a most következő sorsjátékban melyik főelárúsitónak jutnak majd a nagyobb nyeremények. Egy előkelő klubban H. gróf és az ismert Sz. sportman fogadott is 100.000 koronában erre vonatkozólag. Mint tudósítónk írja az általános vélemény szerint a Kiss Károly és Társa bankháza fogja a legtöbbet nyerni, minélfogva ezen főelárúsitó sorsjegyei óriási kereslet tárgyát képezik.

* **Tolvaj cigánybanda.** A cigányok az utóbbi időben még vakmerőbbek, mint eddig, pedig, köztudomás szerint, eddig sem irtóztak a büntényektől s nem nagyon respektálták a B. T.-t. Tegnap a nagyváradi rendőrség ismét ügyes fogást csinált s hurokra kerített egy csapat cigányt, akik a kolozsvári nagyvásárra mentek Nagyváradról vendégszerelmin s utközben is kifosztottak egy utast a vasuton. A csucsai csendőrösről ugyanis tegnap, csütörtökön reggel átirat érkezett a nagyváradi rendőrséghez, hogy f. hó 1-én Váradvelenezétől Csucsáig a vonaton utazó Karos Onucz magyarókeréki (kolozsmegyei) lakostól 400 koronát loptak el. Karos Csucsán vette észre a lopást, zajt ütött és panaszt emelt. A vasúti kocsiiban nagyváradi cigányok utaztak vele. Ezekre gyanakodott. A csucsai csendőrök megmotozták a cigányokat, de nem találtak náluk semmit. Az erről szóló és tegnap reggel érkezett értesítésükre Gerő Armin főkapitány

kiküldte a nagyváradi állomásra Kelemen András nyomozó ellenőrt, ki a déli kolozsvári vonattal érkező 10 tagból álló cigány társaságot feltartóztatta s megmotozta. És a motozás során nemcsak a 400 koronát, hanem ezen felül még 593 koronát is találtak náluk, amely pénzt bizonyára a kolozsvári vásáron szereztek. A jeles társaság névszerint: Mohácsi Gyuszi, Nádasai Sándor, Farkas Sándor, Nagy József, Markovits Náni és Anna, Balog Éva s Klára, valamint Szidi, továbbá Hamza György, mindannyian rovott előéletűek. A diszes kompániát lezárták.

* **Elhunyt urinő.** Részvétellel értesülünk egy derék urinő, *Baranyi Menyhért* né korai haláláról. Ifjan, élete legszebb idejében, alig 32 éves korában ragadta el a kérélhetlen halál szerettei köréből. Elhunyt mély gyászba borította a Baranyi- és Lakatos-családokat. A jó nő és szerető anya haloporáinak holnap, 5-én adják meg a végtisztességet. A családi gyászjelentés a következő:

Váradi és micskei Baranyi Menyhért és leánya Boriska, édes atyja csik-szent-simoni Lakatos Antal, nagyatya csik-szent-simoni Lakatos János, testvérei: csik-szent-simoni Lakatos Sándor és neje váradi és micskei Baranyi Judit gyermekeikkel, csik-szent-simoni Lakatos József és neje körösnadányi Nadányi Margit, csik-szent-simoni Lakatos Krisztina és férje Márkus István leányukkal, az összes rokonok nevében mély fájdalommal tudatják a forrón szeretett feleség, a legjobb édes anya, gyermek, unoka, testvér és sógornőnek váradi és micskei Baranyi Menyhért, szül. csik-szent-simoni Lakatos Jankának f. évi november hó 3-án, reggel 5 órakor, életének 32-ik, boldog házassága 14 ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 5-én, d. e. fél 10 órakor fognak az Uri-utca 31. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a premontrei-rend templomában megtartandó gyász szentmise után a váradi-olaszi-i temetőbe örök nyugalomra tételni, mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1904. november 3. Áldás és béke lengjen porai felett!

* **Titokzatos büntény.** Szenzációs esetről értesít bennünket nagyszalontai tudósítónk. *Nagy István* és *Kovács Sándor* kereskedő tanoncok Nagyszalontán egy üzletben voltak alkalmazva. A két fiú közös megállapodás szerint rendszeresen meglopta gazdáját s az értékesített lopott holmi árából urasan éldegéltek. A gazda végre észrevette a lopást s tanuló ellen feljelentést tett a büntetőbírósnál. A fiukat ez annyira elkésztette, hogy elhatározták, hogy megválnak az élettől. Tegnap reggel végre is hajtották titokzatos tervüket. Kovács Sándor két golyót röpített az agyába és rögtön meghalt, míg Nagy István csak sulyosabb sérülést szenvedett. *Gross Menyhért* dr. a hulla vizsgálat alkalmával konstata, hogy Kovács már az egyik lövés után rögtön meghalt, s így a másik lövést csakis társa tehette rá. Nagy István tagadja azt amivel gyanúsítják s azt vallja, hogy saját kezével oltotta ki Kovács az életét. A kir. ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el az ügyben s elrendelte a hulla felboncolását.

* **Honnét került a pipa.** Porom Lőrincz 26 éves napszámos kedden a nagyvásártéren egy ezüst kupakos tajték pipát kínált eladásra. Kovács István rendőr előállította a gyanus alakot. Poromot, mivel a pipa holszerzését igazolni nem tudta, lezárták.

* **Találtak** egy 20 koronás bankjegyet. Igazolt tulajdonosa átveheti a főkapitánynál.

* **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik igen tisztelt olvasóinknak, kézműváru szükségletét beszerezni. A közkezdveltségnek örvendő s általános szolidaritásról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fia* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett

végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárúsítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

* **Klein Menyhért** előnyösen ismert fiatal kereskedő Szt. László téren a (holdas templom mellett) egy gondosan összeállított rőtös és divatáru üzletet nyit, melyet az itteni piacon eltöltött 12 évi tapasztalatok alapján rendez be. Bizalomkeltő ezen önnállósítás már azért is, mert nem hirdeti azon folyton hangoztatott, de a valóságnak meg nem felelő reklám árakat, hanem miként értesülünk, csak is elsőrendű gyáraktól beszerzett jöminőségű árukat bocsájt a már töle megszokott szolid árakban a közönség rendelkezésére.

* **Van szerencsém a n. é. közönség** szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

Z E N E.

Tavaszi virágok. Hirt adtunk már *Bátky Endre* zeneművéről, mikor készülöbe volt. Most jelezhetjük, hogy a kitűnő keringő elhagyta a sajtót s 2 koronáért kapható a szerzőnél. Hat oldalas, rendkívül dallamos, kedves keringő *Bátky* legújabb munkája. Csupa fülbe-mászó, kellemes melódia, igaz művészi lélek alkotása, mostani és mégis elég könnyed kidolgozásba. Igazi «tavaszi virágok» az űszben. Ugy tudjuk, a katonazenekar is fölvette műsorába a kiváló új nagyváradi zeneművet, mely *Trenhauser* Rózsikának van ajánlva.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Dunanan apó és fia utazása. Operett.

Szombat: Dunanan apó és fia utazása.

Vasárnap: d. u. Vándorlegény. Este: Drótos tót.

* **A Gésák.** Ma sem vesztett még vonzerejéből az első japán táncoperett, a mely diadalmasan járta be a magyar színpadot. Valamivel kevésbbé új, mint volt, kevésbbé lelkesen tanulják be, kevésbbé pontos az összjáték, de a darab kedvességén az nem ront. Ha valami, hát az ront némileg, hogy előbb egyes szerepek jobb kezekben voltak s így a mostani szereplők jóságát nem tudjuk annyira értékelni, mint különben tennők.

A két női főszerep, *Mimóza* és *Molly* a két szubrett-primadonnának, *Garzó Adélnak* és *Aradi Arankának* hozott szép sikert. *Garzó* hangja valamivel kisebb terjedelmű ugyan, mint szerepe ezt megkívánja, de ezt a hiányt ügyesen maszkírozta s egyébként kellemes, képzett, lány hangjával általános tetszést aratott. *Aradi Arankánál* a szép tánc hiányzott, pedig azt eddig megszoktuk; pótolta azonban ügyes, változatos játéka. Toalettjei ismét igen elegánsak.

Bérczi a régi ügyes, bohó *Vuncsi*. Új azonban az a harag, amelylyel szegény *Adorján Emilt* kikuplézza; pedig *Adorján* még nem irt

helyi darabot. És azonfelül egy dologért hálás lehet neki Bérczi: csak az Adorjánról énekelt kupléja volt szellemes. A többi — hogy a kuplé-stílnél maradjunk — nagyon viczinális kuplészerzőre vallott.

Pompás volt *Szathmáry* (Imári) humora s még arczjátéka is folytonos kaczagást keltett. *Agnelly* (Juliette) ismét énekelni próbált s ismét csak a próbánál maradt.

Cseh Ferencz (Katána) új alak. Csiszolatlan drágakő, a kiből sok is lehet, semmi is. Hangja határozottan szép s erős iskola által jó tenorista válhatik belőle. Csak akadna valaki, a ki foglalkoznék vele s leszoktatná a szegletességéről.

A szerep nem tudás megkezdte tegnapi csintalankodásait, a lekésés nem kevésbé. Így aztán Hor áth egyszer kitörő örömmel így fogadta Bérczit:

— Csakhogy itt vagy, édes szerelmem!

Persze, Bérczy a Molly helyett hamarabb érkezett.

Dunanan apó és fia utazása. Offenbach pompás operettjének ma lesz a repriz bemutató előadása a Szigligeti színházban. Ez a bájos operette évek óta nem volt repertrizon, s igazán kedves dolgot eszelekedett a színház igazgatója a midőn e kiváló zenéjű darabot felvette a műsorba. Melegen ajánljuk a közönség figyelmébe a mai sétét, Főszereplők Arady A. T. Pogány, Agnelly, Hidy, Tihanyi, Bérczy, Horváth, Békeffy, Rédei.

Igazságszolgáltatás.

A novemberi esküdtek. A novemberi ciklus esküdtjeit a következőkben sorsolták ki a királyi törvényszék kisebbik tanács termében *Eary* József elnöklésével. Jelen voltak a sorsoláson *Szentlélek* László és *Nagy* József törvényszéki bírók. *Jakab* Mihály jegyző, a királyi ügyészség részéről *Vámosy* Mihály.

Kendes esküdtek: *Dukesz* Salamon áru-raktári igazgató Nagyvárad. *Ujjfalusy* Dezső nyug. postafőnök Nagyvárad. *Bérczy* János tanító Nagyvárad. *Virányi* Győző tanító Nagyvárad. *Tapfer* Márton főmérnök Nagyvárad. *Lévay* Vincze kereskedő Nagyvárad. *Pál* Gábor tanító Nagyvárad. *Balogh* Dóme magánzó Nagyvárad. *Gasparik* János kádár Nagyvárad. *Biszterszky* Iván árvaszéki ülnök Nagyvárad. *Bordé* Ferecz főjegyző Nagyvárad. *Márkus* István járási számvevő Szalárd. *Kalmer* Károly tanító B-Diószeg. *Kovács* Béla ügyvéd Nagyvárad. *Dániel* Lajos könyvvezető Nagyvárad. *Vecsey* Sándor ref. lelkész Asszonyvásár. *Ullmann* József kereskedő Nagyvárad. *Dr. Erlich* Ignác ügyvéd Nagyvárad. *Fehér* Gyula kereskedő Nagyszalonta. *Molnár* Lajos gyógyszerész Nagyvárad. *Füredi* László pénztárnok Nagyvárad. *Shadeberg* Béla eczetgyáros Nagyvárad. *Molnár* Lajos szőlészeti biztos Nagyvárad. *Kugler* Antal kereskedő B-Ujjfalu. *Reichard* Dávid kereskedő Nagyvárad. *Albert* András tanító Nagyszalonta. *Wertheimsten* Alfréd bírtokos Nagyvárad. *Szabó* Imre ref. lelkész Bihar-Udvári. *Szabó* István bírtokos Székelyhid.

Pótesküdték: *Zembinczky* János kőműves *Fábry* Károly cz. pész. *Eberl* Kálmán bádogos. *Madarász* Gyula kőműves. *Weintróbb* Mór kereskedő *Löwenstein* Zsigmond ügynök. *Tóth* Ferencz városi hivatalnok. *Debreczeni* Lajos gazdálkodó. *Hant* Gyula megyei iktató. *Flanta* Mihály kőműves.

TÁVIRATOK.

A képviselőházhoz.

Budapest, november 3. (Saját tud. táv.) Tallian beszéde után *Kossuth* Ferencz azon indítványának tárgyalására került a sor, amelyben kéri a Házat, hogy hassanak oda, hogy a

japán—orosz háborúnak minél előbb vége szakadjon.

Kossuth azt hiszi, hogyha a király elválalná a békeközvetítést, akkor vége lenne annak a borzasztó embergyilkolásnak.

Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy erre ő felsége nem vállalkozhat, mert a magyar állam semleges a hadakozó felekkel szemben.

Lengyel Zoltán kijelentette, hogy nem tagja a függetlenségi pártnak, mert az nem a függetlenségi elveket szolgálja. Erre a kijelentésre óriási láрма keletkezett a baloldalon.

Az elnök felfüggesztette az ülést.

Az ülés vége 2 órakor.

A szabadelvű-párt értekezlete.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.) A szabadelvű-párt tegnap este értekezletet tartott, melyen *Tisza* István gróf a házszabályrevízióról szóló indítványának beadását indokolja meg. A házszabályrevízióval a Ház többsége jogát akarja érvényesíteni; célja a technikai obstrukciók megakadályozása, az elnök jogának kiterjesztése. A párt 21-es bizottságot küld ki a revízió áttanulmányozására.

A szabadelvű-párt *Tisza* házszabályrevíziós indítványát egyhangulag magáévá tette.

Uj érsek.

Páris, nov. 3. Rómából jelentik: *Lorinczelli* volt nunciust kinevezték lucczai érsekké.

A néppárt értekezlete.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.) A néppárt tegnap este értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a miniszterelnök házszabályrevíziója ellen a végső-kig küzdeni fognak. A párt a 21-es bizottságba senkit sem küld kebeleiből.

A háborúhoz.

A balti flotta.

Budapest, nov. 3. (Saj. tud. táv.) *Vigó*ból jelentik, hogy a balti flottát keletázsiai útján angol hajók fogják kíséni.

A béke konferencia székhelye.

Budapest, nov. 3. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik, hogy a hulli katasztrófából kifolyólag összeülő békekonferencia székhelye valószínűleg Páris lesz.

Péterváron egy magasabb állású orosz tiszt kijelentette, hogy a hulli tiszteket nem büntetheti meg az orosz kormány, mert azok hazafiasan, felsőbb parancsra eszelekedtek.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre
polgári- és papi szabó.
Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű őszi és téli** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legegységesebb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét *simá, fekete* árnyakra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Allandóan nagy vász-**szék re-**

verenda czimáda és egyházi **kvadrátu-**
sokból Rivétum fekete és viola színben, továbbá egyedül raktára a mai idény legszebb és lecsészesebb **hit, remény, szeretet övének** (címulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelt-tel!

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

Őszi idényre!

Női és férfi **LISSE CZIPÓK** már 9 kor-**ért**
is kaphatók.

A világhírű **KOBRAK** fele *budapesti kézimunka és Amerikai czipő-ujdonságok nagy raktára!*

Kitűnő minőségű női-, férfi-, és gyermek, CZIPÓK óriási választékban

feltűnő olcsó árak mellett csak

Aranyi Albert

czipőáruházában szerezhető be
Nagyvárad, Fő-utca (Oliáry mellett.)

Kérem a pontos címre figyelni

Kitűnő minőségű férfi és fiu **CSIZMÁK** óriási választékban.

Telefonszám 512.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. J. Helyben. Köszönjük a szép tárczát: legközelebb jönni fog. A hosszas hallgatás után örömmel üdvözljük újra munkatársaink sorában s reméljük, betartja ránk nézve kellemes ígérteit.

G. J. M-Cséke. A küldött érdekes hirt köszöljük ugyan, de kérjük máskor gyorsabban küldje be az ilyen. Üdvözlöt.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Csak

szerda, csütörtök és szombaton

a következő cikkek lesznek

mesés olcsó árban kiárusítva:

1 ruhára posztó	frt. 1-08
1 ruhára szövet, jó minőség	» 1-37
1 ruhára siebelin finom	» 3-—
1 vég vászon	» 3-25
1 » jobb vászon	» 4-—
1 » legjobb, női ingekre is alkalmas	» 5-25
1 drb. női téli alsósoknya	» 85
1 » női bugyigó	» 63
1 ágylé szőnyeg 29 kr.-tól feljebb	
1 ágylé	65 » »
1 ablak függöny gyapjú 98	» »
1 drb. törölköző	5 » »
Tennist barchet mtr. 14	» »

Telcsér Mátyás

divatáruházában Zöldfa-utca

913

Szt.-László-tér.

A hivatalos cs. kir. „Wiener-Zeitung“

277. számában 775. oldalon méltó módon foglalkozik Wilhelm Ferencz gyógyszerész. cs. és kir. udvari szállító Wilhelm-féle antiarthritikus és antireumatikus vértisztító teájának gyógyhatásával:

Több irányban tett tapasztalat alapján az antiarthritikus és antireumatikus vértisztító teát reumatikus és eszuzos bántalmaknál kitűnő eszköznek ajánlhatjuk. Különleges hatása a test egész vértartalmán, valamint az idegrendszeren nyilvánul a mennyiben a vér sűrűsödését megszünteti, az altestben a szénsavtartalmu venereikus vért megüsitja, a nyálka- és epékölerakódásokat eltávolítja valamint a székrekedéseket, melyek mindannyian előidézhettek a nevezett betegségeket, megszünteti.

Ennek a teának még huzamosabb időn keresztül való használata sem nehezíti az emésztést, sőt ellenkezőleg erősíti.

Különösen ajánlatos ennek a teának a használata tavasszal, valamint zordabb és hidegebb időjárásban, a mikor a nevezett bajok föllépni szoktak és nagyon megviselik a betegeket.

Hogy megóvjuk magunkat hamis utánzatoktól, melyek a jó eredményt maguk után nem vonják, ezt az teát egyenesen **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész. cs. és kir. udvari szállítóól Neunkirchen (Bécs mellett) raktárából vagy ennek fiókjából kell beszerezni.

Dr. Raudnitz.

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozzuk tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz

gyártmányaink egyedüli eladásával Biharmegye számára:

Spitzer Testvérek

nagyváradai cég van megbizva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlanul jó tartósságu hazai pokróczokra felhívjuk, figyelmeztetni bátorkodunk, hogy

valódi gácsi pokrócz

másnál Biharmegyében nem kapható. Szavatosságot tehát csak a nevezett cégégnél vásárolt pokróczokért vállalunk.

Az árak ugyanoly olcsók, mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1904. okt. hó.

Tisztelettel

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár

Szőnyegekben csak practicus tartós jó minőségűek.
Lópokróczok darabja 1 forinttól kezdve.

Szenzációs olcsóság!

Verseny nélkül

ajánlja a **Kovács L. Társa divatárú cég** Nagyvárad, Zöldfa-uteza elején a következő czikkeket:

1 Berliner schal selymezett	15 kr.	1 Szörme boa (Luezia)	57 kr.
1 mtr. Tennis flanel	12 1/2 »	1 mtr. Posztó. kockás	23 1/2 »
1 » Graczi london	39 »	1 » Angol london	41 »
1 » Himalaja szövet	57 »	1 » Harana czibelin	66 »
1 » Bársony parchet	23 »	1 » Atlas parchet	33 »
1 » Mintás bársony	76 »	1 » Gyász kelme	44 »
1 » atka vászon	3-95 »	1 vég Szepességi vászon	4-25 »
1 » Lepedő vászon	4-75 »	1 » Mosó kanavász	3-90 »

1 vég czernás kanavász 4-50 kr., továbbá ágyterítők 75 kr., abroszok 55 kr., törülközők 16 kr., paplanok 150 kr., teli keudők 33 kr., berliner kendők 95 kr., jager női- és férfi-ingek 55 kr., gyermek trikók 29 kr., szőnyegek 11 kr., takaró pokrócz 89 kn., miderek 49 kr., ugyszintén más ezer és ezer czikkeek hasonló olcsó árban

Kovács L. és Társa cégégnél

Nagyvárad, Zöldfa-uteza elején.

Női kosztüm kelme.

Női kosztüm kelme.

HOFFER BERTALAN PAPLANGYÁRA.

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca, Adorján ház.

Mint hogy más vállalat miatt

paplangyáramat felosztatom,

a raktáron levő összes **KÉSZ PAPANOK**. Cachmir kelmék, szines glottok, schiffonok, maradék kelmék stb, minden elfogadható áron elárusítatnak.

Berendezés és gépek olcsón eladók. **HOFFER BERTALAN**

paplangyára

Helyiség átadó.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján ház).

törlesztéses jelzálogkölesönöket nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölesönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölesönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Ellegad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámíto váltókat.

Értékpapírok, ékszerék és terményekre előleget ad.

739

Az igazgatóság.

A „Nagyváradí Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legelőnyösebb feltételek mellett

Hatóságilag engedélyezett **végeladás!**

Más vállalat miatt helybeli **kézmű-, divatáru- és confection-**
(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket felosztatjuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.